

OBC

PROGRAMA
17

15, 16 i 17 DE MARÇ
SALA 1 PAU CASALS

L'A25
ANYS

SHÉHÉRAZADE I DAPHNIS ET CHLOÉ

FLEUR BARRON I LUDOVIC MORLOT
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PROGRAMA DE MÀ

RAQUEL GARCÍA-TOMÁS
(Barcelona, Espanya 1984)

LAS CONSTELACIONES QUE MÁS BRILLAN

(2023) - Estrena mundial, obra encàrrec de L'Auditori - 10'

MAURICE RAVEL
(Ciboure, França 1875 - París, França 1937)

SHÉHÉRAZADE

TRES POEMES PER A CANT I ORQUESTRA

(1903) - 19'

Asie
La flûte enchantée
L'indifférent

Fleur Barron, mezzosoprano

PAUSA 20'

MAURICE RAVEL

PAVANA PER A UNA INFANTA DIFUNTA

(1899) – 6'

XAVIER MONTSALVATGE

(Girona, Espanya 1912 – Barcelona, Espanya 2002)

CINCO CANCIONES NEGRAS

PER A MEZZOSOPRANO I ORQUESTRA

(1949) – 14'

Cuba dentro de un piano

Punto de Habanera

Chévere

Canción de cuna para dormir a un negrito

Canto negro

Fleur Barron, mezzosoprano

MAURICE RAVEL

DAPHNIS ET CHLOÉ

SUITE N. 2

(1909-1912) – 16'

Lever du jour

Pantomime

Danse générale

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

FLEUR BARRON, MEZZOSOPRANO

LUDOVIC MORLOT, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Vlad Stanculeasa, concertino / Jaha Lee, concertino associada / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Natalia Mediavilla / Lev Mikhailovskii / Katia Novell / Ivan Percevic / Jordi Salicrú / Aurora Zoderu-Luca / Ana Kovacevic* / Octavi Martínez* / Sei Morishima* / Neus Navarrete* / Laura Pastor* · **SEGONS VIOLINS** Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / María José Balaguer / Jana Brauningner / Clàudia Farrés / Alzy Kim / Melita Murgea / Josep Maria Plana / Robert Tomàs / Paula Banciu* / Francesc Puche* / Arturo Seijo* / Oleksandr Sora* / Aria Marina Trigas* · **VIOLES** Anna Puig solista / Milena Simovic*, assistent invitada / Christine de Lacoste / David Derrico / Josephine Fitzpatrick / Frank Heudiard / Sophie Lasnet / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl / Andreas Süssmayr / Adrià Trulls / Oreto Vayá* · **VIOLONCELS** Charles-Antoine Archambault, solista / José Mor, solista / Blai Bosser / Irene Cervera / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Jean-Baptiste Texier / Daniel Claret* / Carla Conangla* / Joan Rochet* · **CONTRABAIXOS** Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Apostol Kosev / Matthew Nelson / Anna Cristina Grau* / Nenad Jovic* / Salvador Morera* · **FLAUTES** Francisco López, solista / Beatriz Cambrils / Christian Farroni, assistent / Ricardo Borrull, flautí · **OBOÈS** José Juan Pardo / Dolors Chiralt, assistent / Disa English, corn anglès · **CLARINETS** Gonzalo Esteban*, solista invitat / M. Carmen García* / Alfons Reverté, clarinet baix / Lluís Casanova*, clarinet en mi b · **FAGOTS** Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú / Thomas Greaves, assistent / Slawomir Krysmalski, contrafagot · **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / Juan Conrado Garcia, assistent solista / Pablo Marzal, assistent / Artur Jorge · **TROMPETES** Mireia Farrés, solista / Adrián Moscardó / Ángel Serrano, assistent / Andreu Moros* · **TROMBONS** Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Gaspar Montesinos, assistent / Raúl García, trombó baix · **TUBA** Daniel Martínez · **TIMBALES** Juan Antonio Martín*, solista · **PERCUSSIÓ** Joan Marc Pino, solista / Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila / Francisco Amado* / José Luís Carreres* / Miquel Àngel Martínez / Roberto Oliveira* / Manuel Roda* · **ARPA** Magdalena Barrera, solista / Teresa Espuny* · **CELESTA** Emeline Archambault*

Aquest cap de setmana el Josep Maria Plana, violinista de l'Orquestra, tocarà els seus últims concerts a L'Auditori.

Músic de l'Orquestra des de l'any 1987, volem agrair-li la seva dedicació durant tots aquests anys i desitjar-li una bona i merescuda jubilació.

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero
PERSONAL D'ESCENA Luís Hernández*

*Col·laborador/a

COMENTARI

per **Eva Sandoval**

En francès

Els trets més definitoris de l'estètica associada al nou món sonor que es va generar a França durant els primers anys del s. XX (llenguatge modal, harmonies denses, refinament dinàmic, dissenys arpegiats, temps suspès, caràcter oníric...) són molt presents en el llenguatge dels tres autors convocats en aquest concert simfònic. Aquesta influència es palpa ja a la primera peça, *Las constelaciones que más brillan* (2023), partitura d'estrena nascuda com a resultat d'un encàrrec de L'Auditori a Raquel García-Tomás (n. 1984). La compositora barcelonina, Premi Nacional de Música el 2020, l'ha dedicada a l'il·lustrador i cineasta Pere Ginard. *Las constelaciones que más brillan* estableix un diàleg amb l'obra homònima de l'artista mallorquí inclosa al seu *Llibre de meravelles: inventari il·lustrat de quasi totes les coses vives, mortes o imaginades* (2023), il·lustració dedicada, al seu torn, a García-Tomás. A la imatge s'ordenen nombrosos dissenys geomètrics en forma d'agrupacions d'estrelles que visualment generen una sensació d'estatisme i moviment alhora. De manera paral·lela, el discurs musical de García-Tomás posa en valor l'eteri, l'inalterable, l'iridiscent i el subtil. Som davant d'una obra construïda per potenciar la textura i el timbre del conjunt de la massa orquestral. En paraules de la mateixa autora:

“Aquesta composició se submergeix en l'exploració de la impermanència a través de diferents elements musicals. Des de l'inici, les 'constel·lacions de notes agudes' suren suspeses en un espai sonor que juga amb freqüències greus distants. En aquest context, destaquen ressonàncies periòdiques que contribueixen a la continuïtat, mentre elements tímbrics i motius inesperats tenyeixen una experiència sonora que evoca un sentit d'estranyesa palpable. L'estructura climàtica de l'obra es distingeix per canvis lents i imperceptibles però consistents. Aquest ascens progressiu i gradual infon en la composició una dinàmica que convida els oients a submergir-se en un espai de transformació constant.”

A Maurice Ravel (1875-1937) li encantava viatjar de manera real i metafòrica. Per això bona part de la seva obra està impregnada d'elements exòtics. El cicle de tres cançons per a *mezzosoprano* i orquestra *Shéhérazade* (1903) té l'origen en el projecte frustrat d'escriure una òpera sobre *Les mil i una nits*. El poeta francès Tristan Klingsor, que pertanyia, com Ravel, a la Societat dels Apatxes, havia publicat el 1903 un volum de poemes simbolistes sota el títol de *Shéhérazade*. Ravel en va escollir tres i va posar de manifest el que ell mateix reconeixia: «Aquí vaig tornar a cedir a la profunda atracció que l'Orient sempre ha exercit sobre mi des de la infantesa». A “Àsia”, sobre els estereotips de la fascinació oriental, el viatge comença amb la melodia inicial de l'oboè que interpreta la més exuberant i intensa de les cançons. De manera misteriosa es presenta *La flûte enchantée* (La flauta encantada), introduïda per un solo d'aquest instrument que deambula contínuament al voltant de l'estàtic i gairebé hipnòtic cant d'una esclava presonera. Finalment, a *L'indifférent* (L'indiferent), sobre l'ambigüitat sexual d'un jove noi, regnen les harmonies voluptuoses que envolten la suplicant i malenconiosa línia vocal.

Una de les moltes peces d'inspiració espanyola de Ravel, nascut al País Basc francès, és la cèlebre *Pavane pour une infante défunte* (Pavana per a una infanta difunta), que el compositor va escriure per a piano sol el 1899, amb 24 anys, i que va dedicar a la princesa Edmond de Polignac. A causa de la gran popularitat que va aconseguir després de la seva estrena per part del pianista català Ricard Viñes, el 1910 Ravel va orquestrar l'obra atorgant-li a la trompa la continguda i lànguida melodia en forma d'arabesc que monopolitza temàticament la peça. Els *pizzicati*

caminants de les cordes, els suggeridors arpegis de l'arpa i els apunts dels instruments de vent de fusta arrodoneixen una partitura que, a través d'una revisitació de la pavana renaixentista, evocaria una recepció elegant en una cort reial espanyola atemporal.

El primer èxit internacional del català Xavier Montsalvatge (1912-2002) li va arribar amb *Cinco canciones negras* (1945). Originalment, l'obra estava escrita per a soprano o *mezzosoprano* i piano, però el 1949 la va orquestrar. Aquest cicle marca l'inici del període qualificat com a antillanisme, en què el compositor va deixant enrere la influència francesa anterior. Amb un caràcter pseudofolklòric, aquestes cançons caminen entre l'univers antillà i l'havanera colonial i catalana. El coneixement que l'autor tenia de la realitat americana era encara molt difús i estava fonamentat en la poesia i les havaneres que cantaven els pescadors i els mariners. La més extensa i lliure de les cinc, "Cuba dins un piano", posa música a versos nostàlgics de Rafael Alberti sobre la pèrdua de Cuba. Comença en un estil *parlato* que dona pas al conegut ritme d'havanera i a girs espanyolistes. "Punt d'havanera" posa música a un text de l'afrocubà Néstor Luján sobre una jove criolla amb un ritme de *guajira* i cromatismes juganers. Montsalvatge tracta amb lirisme tendre i dramàtic alhora el fosc text de Nicolás Guillén a "Chévere", mot que es podria traduir com "pinxo elegant". Sens dubte, la més famosa de la sèrie és la "Cançó de bressol per adormir un negret", en què l'autor revesteix el dolç text d'Ildefonso Pereda Valdés amb una mena de cançó de bressol havanera en què podem sentir el suau balanceig d'un bressol. Finalment, el "Cant negre", sobre text de Guillén, posa el colofó al cicle reivindicant la identitat racial africana al Carib. En paraules del mateix Montsalvatge, la peça sona «a ritme fragós combinat amb una eufonia onomatopèica a la manera de la típica rumba cubana que em permetia acabar el conjunt amb brillantor vocal».

El 1909, l'any en què els Ballets Russos van arribar a París, l'empresari Serguei Diàguilev va sol·licitar a Ravel una partitura per a la llegenda grega de Dafnis i Cloe en l'adaptació del ballarí i coreògraf Michel Fokine a partir de la faula original del novel·lista clàssic Longos. Aquest encàrrec va donar lloc, tres anys més tard, a una de les partitures més sorprenents i evocadores de la història del ballet: *Daphnis et Chloé*. Segons el mateix Ravel: «La meua intenció en escriure'l era compondre un vast fresc musical en què em preocupava menys l'arcaisme que la fidelitat a la Grècia dels meus somnis, que és la que els artistes francesos de finals del s. XVIII imaginaven i pintaven. L'obra està construïda simfònicament, segons un pla tonal estricte i a partir d'un petit nombre de motius el desenvolupament dels quals assegura l'homogeneïtat de la música».

La història ens trasllada el descobriment del sentiment de l'amor i del fenomen de l'atracció carnal per part de dos joves, un cabrer i una pastora, abandonats d'infants però criats junts per dues famílies camperoles. D'aquesta 'simfonia coreogràfica', com la va anomenar el mateix autor, Ravel en va extreure dues *suites* amb els fragments més destacats. La Suite n. 2 de *Daphnis et Chloé* (1913) s'ha convertit en la més popular a les sales de concerts. Procedeix del tercer quadre del ballet i consta de tres seccions sense solució de continuïtat. La icònica i sensual "Albada" explota la lluminositat de la celesta, les arpes, les flutes i els clarinets en combinació amb el lirisme de les cordes en *divisi* per a un tema de descriptiu perfil ascendent. A la "Pantomima" es recreen els amors de Pan i Siringa, i per això aquesta secció està protagonitzada per un ornamentat solo de flauta que fa referència a la conversió mitològica de Siringa en flauta de canya per part de Pan. Finalment, la "Dansa general" és una enlluernadora bacanal en què, envoltats de joves, es produeix la unió dels amants en un galop vertiginós. Igor

Stravinsky va afirmar sobre aquest ballet: «No és només el millor treball de Ravel, sinó un dels productes més bells de tota la música francesa».

LLETRES

 [Descarrega les lletres del concert](#)

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

